

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Міграційне право ЄС»

Рівень вищої освіти	Другий (магістерський)
Освітня програма	Право
Заняття	2 семестр
Лекції	2 раз на тиждень
Семінарські	1 раз на тиждень
Кількість кредитів	4 кредити ЄКТС (120 годин)
Мова викладання	Українська

Інформація про викладача

Прізвище, ім'я, по батькові	Кравець Марина Олександрівна
Науковий ступінь	Кандидат юридичних наук
Вчене звання	Доцент
Посада	Доцент кафедри публічного права
Контакти	kravets.m.o@nmu.one
E-mail	kravets.m.o@nmu.one
Профайл	https://publiclawntu.com.ua
Персональна сторінка	ORCID: https://orcid.org/0009-0005-1156-3321 Google Scholar: https://scholar.google.com.ua/citations?user=IShlCWgAAAAJ&hl=ru
Консультації	ауд.10/303, 2 години на тиждень (згідно графіку індивідуальних консультацій, що розміщений на інформаційному стенді кафедри)
Місце	Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», кафедра публічного права, 49005 м. Дніпро, пр. Дмитра Яворницького, 19; 10 корпус, 3 поверх, ауд. 303
Онлайн-консультації	електронна пошта (щоденно, окрім вихідних і святкових днів) та онлайн-платформа Microsoft Teams

1. Анотацію до курсу

Навчальна дисципліна «Міграційне право ЄС» є вибірковою складовою підготовки здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю D8 «Право». Курс спрямований на формування у студентів системних знань та практичних навичок, необхідних для розуміння сутності та значення міграційних процесів і механізмів їх правового регулювання в рамках Європейського Союзу.

Вивчення дисципліни передбачає поєднання лекційних та практичних занять, роботу з нормативно-правовими актами ЄС, судовими рішеннями Суду ЄС та ЄСПЛ, науковими джерелами та виконання індивідуальних завдань. Засвоєні знання та навички стануть

основою для подальшої професійної діяльності у сфері міграційного та міжнародного права, а також наукових досліджень у галузі права Європейського Союзу та прав людини.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Міграційне право ЄС» є формування у здобувачів вищої освіти системи знань, умінь і практичних навичок, необхідних для глибокого розуміння сутності та значення правового регулювання міграційних процесів у рамках Європейського Союзу. Дисципліна покликана розвинути здатність майбутніх фахівців ефективно орієнтуватися у структурі та функціонуванні інститутів ЄС, які забезпечують реалізацію міграційної політики, та вміти застосовувати набуті знання у практичній діяльності.

Завдання вивчення дисципліни. Вивчення навчальної дисципліни «Міграційне право ЄС» передбачає досягнення таких основних завдань:

- формування уявлення про правову природу та еволюцію міграційної політики ЄС;
- засвоєння основних джерел міграційного права Європейського Союзу;
- ознайомлення з компетенцією та функціями інститутів і органів ЄС у сфері регулювання міграції;
- аналіз практики Суду ЄС та ЄСПЛ у справах, що стосуються міграційних прав і свобод;
- вивчення механізмів захисту прав біженців та шукачів притулку;
- розвиток навичок порівняльного аналізу національного та європейського законодавства у сфері міграції;
- формування здатності оцінювати інтеграційні виклики України у процесі наближення до стандартів ЄС.

Завдання курсу. У процесі опанування дисципліни «Міграційне право ЄС» здобувачі вищої освіти повинні:

- знати основні етапи становлення та розвитку міграційної політики ЄС;
- вміти орієнтуватися у джерелах міграційного права ЄС;
- аналізувати судову практику ЄС та ЄСПЛ у сфері захисту прав мігрантів;
- застосовувати знання про інституційні механізми ЄС для вирішення практичних завдань;
- розробляти пропозиції щодо адаптації українського законодавства до права ЄС;
- аргументовано відстоювати правову позицію у питаннях міграційної політики та прав людини.

3. Результати навчання

РН3 (ДРН3). Здатність знаходити, аналізувати та узагальнювати акти права ЄС у сфері міграції, міжнародні договори, судову практику Суду ЄС та ЄСПЛ, а також статистичні й аналітичні матеріали щодо міграційних процесів.
РН6 (ДРН6). Здатність формулювати обґрунтовану правову позицію у питаннях в'їзду, перебування та працевлаштування іноземців у країнах ЄС, оцінювати докази у міграційних спорах та аргументувати висновки з посиланням на джерела права ЄС.
РН10 (ДРН10). Здатність аналізувати взаємодію права ЄС і міжнародного права з національною правовою системою України у сфері регулювання міграційних процесів, біженців та шукачів притулку.
РН12 (ДРН12). Здатність здійснювати порівняльно-правовий аналіз міграційного законодавства України та держав ЄС, враховувати особливості гармонізації правових систем у контексті євроінтеграції.
РН13 (ДРН13). Здатність аналізувати та оцінювати практику застосування норм міграційного права ЄС, зокрема рішень Суду ЄС та ЄСПЛ, а також національних судів держав-членів у справах, що стосуються мігрантів і біженців.

4. Структура курсу

Види та тематика навчальних занять
ЛЕКЦІЇ
Тема 1. Вступ до міграційного права ЄС та його джерел
1. Поняття та особливості міграційного права ЄС.
2. Історія формування спільної міграційної політики.
3. Джерела права ЄС у сфері міграції.
4. Інституції ЄС і їхня роль у регулюванні міграційних процесів.
5. Взаємодія міжнародного та європейського міграційного права.
Тема 2. Правовий статус іноземців у ЄС
1. Загальні засади правового статусу іноземців у державах-членах ЄС.
2. Право на в'їзд і перебування.
3. Соціальні та економічні права іноземців.
4. Правове становище студентів, дослідників та працівників.
5. Заборона дискримінації.
Тема 3. Вільний рух осіб у праві ЄС
1. Принцип свободи пересування громадян ЄС.
2. Право на проживання в іншій державі-члені.
3. Працевлаштування та соціальні гарантії.
4. Сімейні права у зв'язку з міграцією.
5. Судова практика Суду ЄС щодо свободи пересування.
Тема 4. Політика ЄС у сфері надання притулку та статусу біженця
1. Загальна європейська система притулку.
2. Кваліфікаційна, процедурна та приймальна директиви.
3. Система Дублінських регламентів.
4. Захист біженців і шукачів притулку в праві ЄС.
5. Судова практика ЄСПЛ і Суду ЄС у справах біженців.
Тема 5. Трудова міграція у праві ЄС
1. Нормативна база трудової міграції.
2. Категорії працівників-мігрантів.
3. Права та обов'язки трудових мігрантів.
4. Практика Суду ЄС у трудових спорах.
5. Порівняння з українським законодавством.

Тема 6. Протидія нелегальній міграції та повернення мігрантів
1. Причини та масштаби нелегальної міграції. 2. Контроль зовнішніх кордонів ЄС. 3. Роль агентства Frontex. 4. Директива про повернення мігрантів. 5. Права людини і примусові заходи.
Тема 7. Громадянство ЄС і міграційні права
1. Інститут громадянства ЄС. 2. Основні права, пов'язані з громадянством ЄС. 3. Судова практика щодо громадянства. 4. Взаємозв'язок національного та європейського громадянства. 5. Перспективи розвитку інституту громадянства ЄС.
Тема 8. Зовнішній вимір міграційної політики ЄС
1. Угоди ЄС про реадмісію. 2. Співпраця з третіми країнами у сфері міграції. 3. Вплив Європейської політики сусідства. 4. Взаємодія ЄС та України. 5. Гармонізація українського законодавства з правом ЄС.
Тема 9. Сучасні виклики та перспективи розвитку міграційного права ЄС
1. Міграційна криза 2015 року. 2. Баланс між безпекою та правами людини. 3. Вплив війни в Україні на міграційну політику ЄС. 4. Цифровізація управління міграційними процесами. 5. Прогноз розвитку міграційного права ЄС.
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ
Робота з джерелами міграційного права ЄС
Правовий статус іноземців: практика держав-членів ЄС
Судова практика щодо свободи пересування осіб
Захист біженців і шукачів притулку
Трудова міграція: правовий аналіз
Нелегальна міграція та права людини
Громадянство ЄС у практиці Суду ЄС
Міграційна політика ЄС та Україна
Підсумковий кейс: моделювання міграційного спору

5. Технічне обладнання та/або програмне забезпечення

Спеціально обладнана проектором аудиторія 10/305 або 10/311 для проведення лекційних та семінарських занять.

Для навчання необхідно мати з собою гаджети зі стільниковим інтернетом.

Студент повинен мати активований акаунт університетської пошти (student.i.p@nmu.one) на Office 365.

6. Система оцінювання та вимоги

6.1. Навчальні досягнення здобувачів вищої освіти за результатами вивчення курсу оцінюватимуться за шкалою, що наведена нижче:

Рейтингова шкала	Інституційна шкала
90-100	Відмінно
75-89	Добре
60-74	Задовільно
0-59	Незадовільно

6.2. Здобувачі вищої освіти можуть отримати підсумкову оцінку з дисципліни на підставі поточного оцінювання знань за умови, якщо набрана кількість балів з поточного тестування та самостійної й індивідуальної робіт складатиме не менше 60 балів.

Засоби діагностики та процедури оцінювання

ПОТОЧНИЙ КОНТРОЛЬ			ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ	
навчальне заняття	засоби діагностики	процедури	засоби діагностики	процедури
лекції	контрольні завдання за кожною темою	усне опитування, бліц-опитування, тестування	підсумкове тестування	визначення загальної кількості балів за результатами поточних контролів; підсумкове тестування під час заліку
семінарські	контрольні завдання за кожною темою або індивідуальне завдання	усне опитування, оцінювання презентації виступ-презентація, робота в малих групах, реферат/есе; виконання завдань під час самостійної роботи		

6.3. Поточна успішність складається з оцінювання роботи здобувачів вищої освіти під час семінарських занять, результатів самостійної роботи та підсумкової тестової роботи наприкінці семестру. Бали, отримані за активність і підготовку до семінарів, а також за виконання індивідуальних завдань, додаються до оцінки з підсумкової (тестової) роботи. Це у сукупності формує підсумкову оцінку з дисципліни.

Залік (екзамен) відбувається у письмовій формі та складається з тестових завдань. Кожна правильна відповідь оцінюється певною кількістю балів. Загальна оцінка з навчальної дисципліни «Міграційне право ЄС» визначається за накопичувальною системою — сумою всіх балів, отриманих за виконання студентом різних видів навчальної діяльності. Максимальна кількість балів за курс становить 100.

6.4. Робота на семінарських заняттях оцінюється за такою шкалою:

5 балів – відповідність еталону, наведення прикладів з додаткової літератури, правильна мова викладення матеріалу;

4 бали – відповідність еталону, помилки в граматиці та/або орфографії;

3 бали – зміст відповіді має стосунок до предмету запитання, проте не відповідає еталону, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

2 бал – наявність текстової відповіді, яка не відповідає еталону, та/або не має стосунку до предмету запитання, містить суттєві граматичні та орфографічні помилки, які ускладнюють розуміння тексту або викривляють зміст повідомлення;

1 бал – відповідь уривчаста, поверхова, складається з окремих тез без системності та аргументації;

0 балів – відсутність відповіді.

7. Політика курсу

7.1. Політика щодо академічної доброчесності. Академічна доброчесність студентів є важливою умовою для опанування результатами навчання за дисципліною і отримання задовільної оцінки з поточного та підсумкового контролів. Академічна доброчесність базується на засудженні практик списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання), плагіату (відтворення опублікованих текстів інших авторів без зазначення авторства), фабрикації (вигадування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі).

У разі порушення студентом академічної доброчесності (списування, плагіат, фабрикація), робота оцінюється незадовільно та має бути виконана повторно. При цьому викладач залишає за собою право змінити тему завдання.

7.2. Комунікаційна політика. Студенти повинні мати активовану університетську пошту. Обов'язком студента є перевірка один раз на тиждень (щонеділі) поштової скриньки на Office 365.

Протягом тижнів самостійної роботи обов'язком студента є робота з дистанційним курсом «Міграційне право ЄС».

Усі письмові запитання до викладача стосовно курсу мають надсилатися на університетську корпоративну електронну пошту.

7.3. Політика щодо перескладання. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

7.4. Відвідування занять. Для студентів денної форми навчання відвідування занять є обов'язковим. Поважними причинами для неявки на заняття є хвороба, участь в університетських заходах, відрядження, які необхідно підтверджувати документами у разі тривалої (два тижні) відсутності. Про відсутність на занятті та причини відсутності студент має повідомити викладача або особисто, або через старосту. Якщо студент захворів, ми рекомендуємо залишатися вдома і навчатися за допомогою дистанційної платформи. Студентам, чий стан здоров'я є незадовільним і може вплинути на здоров'я інших студентів, буде пропонуватися залишити заняття (така відсутність вважатиметься пропуском з причини хвороби). Семінарські заняття не проводяться повторно, ці оцінки неможливо отримати під час консультації. За об'єктивних причин (наприклад, міжнародна мобільність або в період епідемій) навчання може відбуватись дистанційно – в онлайн-формі, за графіком, за погодженням з викладачем.

7.5. Бонуси. Студенти, які регулярно відвідували лекції (мають не більше двох пропусків без поважних причин) та мають написаний конспект лекцій, отримують додатково 5 балів до результатів оцінювання до підсумкової оцінки.

7.6. Участь в анкетуванні. Наприкінці вивчення курсу студентам буде запропоновано анонімно заповнити електронні анкети (Microsoft Forms Office 365), які буде розіслано на університетські поштові скриньки. Заповнення анкет є важливою складовою вашої навчальної активності, що дозволить оцінити дієвість застосованих методів викладання та врахувати пропозиції стосовно покращення змісту навчальної дисципліни «Міграційне право ЄС».

8. Ресурси і література:

Нормативні акти:

1. Regulation (EU) 2013/32 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on common procedures for granting and withdrawing international protection (Asylum Procedures Directive) // Official Journal of the European Union. – 2013. – L 180. – P. 60–95.
2. Directive (EU) 2013/33 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection (Reception Conditions Directive) // Official Journal of the European Union. – 2013. – L 180. – P. 96–116.
3. Directive (EU) 2011/95 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals as beneficiaries of international protection (Qualification Directive) // Official Journal of the European Union. – 2011. – L 337. – P. 9–26.
4. Regulation (EU) No 604/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national (Dublin III Regulation) // Official Journal of the European Union. – 2013. – L 180. – P. 31–59.
5. Pact on Migration and Asylum: package of legislative proposals adopted 10 April 2024. – Brussels: European Parliament, 2024.
6. Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States (Free Movement Directive) // Official Journal of the European Union. – 2004. – L 158. – P. 77–123.
7. Legal migration and resettlement framework: policies on work, study, research and family reunification. – Brussels: European Commission, 2023.
8. Guide on case-law of the Convention – Immigration. – Strasbourg: Council of Europe, 2025.
9. Jurisprudence related to asylum pronounced by the Court of Justice of the EU in 2024 (Fact Sheet EUAA/2025/32). – Luxembourg: European Union Agency for Asylum, 2025.
10. EU migration policy overview: management of migration flows, asylum and returns. – Brussels: Council of the European Union, 2025.

Судова практика:

1. Regulation (EU) 2013/32 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on common procedures for granting and withdrawing international protection (Asylum Procedures Directive) // Official Journal of the European Union. – 2013. – L 180. – P. 60–95.
2. Directive (EU) 2013/33 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 laying down standards for the reception of applicants for international protection (Reception Conditions Directive) // Official Journal of the European Union. – 2013. – L 180. – P. 96–116.
3. Directive (EU) 2011/95 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2011 on standards for the qualification of third-country nationals as beneficiaries of international protection (Qualification Directive) // Official Journal of the European Union. – 2011. – L 337. – P. 9–26.
4. Regulation (EU) No 604/2013 of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 establishing the criteria and mechanisms for determining the Member State responsible for examining an application for international protection lodged in one of the Member States by a third-country national (Dublin III Regulation) // Official Journal of the European Union. – 2013. – L 180. – P. 31–59.
5. Pact on Migration and Asylum: package of legislative proposals adopted 10 April 2024. – Brussels: European Parliament, 2024.

6. Directive 2004/38/EC of the European Parliament and of the Council of 29 April 2004 on the right of citizens of the Union and their family members to move and reside freely within the territory of the Member States (Free Movement Directive) // Official Journal of the European Union. – 2004. – L 158. – P. 77–123.
7. Legal migration and resettlement framework: policies on work, study, research and family reunification. – Brussels: European Commission, 2023.
8. Guide on case-law of the Convention – Immigration. – Strasbourg: Council of Europe, 2025.
9. Jurisprudence related to asylum pronounced by the Court of Justice of the EU in 2024 (Fact Sheet EUAA/2025/32). – Luxembourg: European Union Agency for Asylum, 2025.
10. EU migration policy overview: management of migration flows, asylum and returns. – Brussels: Council of the European Union, 2025.

Література:

1. Lubarda B. Recent migration case-law of the European Court of Human Rights with focus on socio-economic deprivation // Europe des Droits & Libertés. – 2023. – № 8. – P. 429–455.
2. Beqiraj J., Gadd K., Grabowska-Moroz B. Authority, legitimacy and the rule of law in EU migration policy. – RECONNECT, 2021.
3. Thym D. European migration law between ‘rescuing’ and ‘taming’ // European Papers. – 2024. – Vol. 9, № 3. – P. 335–357.
4. Migration and asylum policy of the European Union. – 2019.
5. EUAA Asylum Report 2020: jurisprudence of the Court of Justice of the EU (CJEU). – Luxembourg: European Union Agency for Asylum, 2022.
6. EU migration and asylum law and policy. – San Diego: University of San Diego, 2024.
7. Dembour M.-B. The migrant case law of the European Court of Human Rights: critique and way forward. – Oxford: Oxford University Press, 2015.
8. What is the EU Pact on Migration and Asylum? – Brussels: International Rescue Committee, 2024.
9. Legal migration and resettlement. – Brussels: European Commission, 2023.
10. Migration policy in the European Union. – Berlin: Federal Ministry of the Interior of Germany, 2024.

Електронні інформаційні ресурси:

1. <http://www.president.gov.ua>. – офіційний веб-сайт Президента України.
2. <http://www.portal.rada.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховної Ради України.
3. <http://www.kmu.gov.ua> – офіційний веб-сайт Кабінету Міністрів України.
4. <http://www.mvs.gov.ua> – офіційний веб-сайт Міністерства внутрішніх справ України.
5. <http://www.court.gov.ua/vscourt> – офіційний веб портал судової влади в Україні
6. <http://www.scourt.gov.ua> – офіційний веб-сайт Верховного Суду України.
7. <http://www.sbu.gov.ua> – офіційний веб-сайт СБУ.
8. <http://www.gp.gov.ua> – офіційний веб-сайт Генеральної прокуратури України.
9. <http://www.minjust.gov.ua> – Офіційний веб-сайт Міністерства юстиції України.
10. <http://www.reyestr.court.gov.ua> – єдиний реєстр судових рішень в Україні.
11. <http://www.vkka.gov.ua> – офіційний сайт Вищої кваліфікаційної комісії адвокатури.
12. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І.Вернадського.